

Нематоди підстилки лісових екосистем регіонального ландшафтного парку «Ялівщина» (Чернігів, Україна)

Тетяна Жиліна

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
Чернігів, Україна, zhylinat@ukr.net*

Лісова підстилка разом з верхніми шарами ґрунту є основним місцем взаємодії безхребетних тварин, серед яких важливу роль відіграють нематоди. Вони представлені в кожному трофічному рівні харчового ланцюга, приймають участь в процесах розкладу органічної речовини. Нематоди можуть бути індикаторами забруднення і деградації середовища існування (Груздева та ін., 2000, Козловський, 2007). Проте ця група тварин залишаються недостатньо вивченою (Козловський, 2009). Метою роботи було порівняти нематодофауну підстилки різних лісових екосистем РЛП «Ялівщина».

Дослідження проводили в РЛП «Ялівщина» в двох лісових екосистемах (сосновий та листяний ліси). Відбір проб підстилки, виділення та фіксацію нематод, виготовлення мікропрепаратів проводили за загальноприйнятими методиками (Кирьянова, Кралль, 1969).

Всього в РЛП «Ялівщина» було виявлено 25 видів фітонематод, які належать до 20 родів, 13 родин та 6 рядів. В підстилці як соснового, так і листяного лісу було зареєстровано по 17 видів нематод. Проте більшість зареєстрованих видів нематод не є спільними для обстежених лісових екосистем (коефіцієнт подібності Jaccarda для комплексу видів дорівнює 0,36).

В листяному лісі домінуючими видами виявилися *Mesodorylaimus bastiani* Bütschli, 1873 та *Plectus parietinus* Bastian, 1865, які зустрічалися в 100% проб, а також *Panagrolaimus rigidus* (Schneider, 1866) Thorne, 1937 та *Aphelenchoides composticola* Franklin, 1957, коефіцієнт трапляння яких становив 66,7% та 50% відповідно. *P. parietinus*, *P. rigidus* та *Aph. composticola* виявилися домінуючими і в сосновому лісі, де вони зустрічалися в 80-100% проб підстилки. В сосновому лісі домінували також *Geomonhystera villosa* Bütschli, 1873 (80%), *Proteroplectus parvus* (Bastian, 1865) Paramonov, 1964 (60%), які в листяному лісі зустрічалися рідко (16,7%), та *Mesorhabditis monhystera* (Bütschli, 1873) Dougherty, 1955 (60%). В листяному лісі, окрім *G. villosa* та *P. parvus*, рідко зустрічалися ще 5 видів нематод, а саме *Eudorylaimus* sp., *Anaplectus granulatus* (Bastian, 1865) De Coninck et Sch. Stekhoven, 1933, *Eucephalobus oxyuroides* (de Man, 1880) Steiner, 1936, *Macrolaimus taurus* Thorne, 1937, *Tylenchus davainei* Bastian, 1865. В сосновому лісі низький коефіцієнт трапляння мали *Eudorylaimus carteri* (Bastian, 1865) Andrassy, 1959, *Plectus cirratus* Bastian, 1865, *Cephalobus persegnis* Bastian, 1865, *Eucephalobus mucronatus* (Kozłowska et Roguska-Wasilewska, 1963) Andrassy, 1967, *Acrobeloides bütschlii* (de Man, 1884) Steiner et Buhner, 1933, *Aphelenchus avenae* Bastian, 1965, *Prionchulus muscorum* Dujardin, 1845 та *Clarcus papillatus* (Bastian, 1865) Jairajpuri, 1970.

Отже, в підстилці досліджених лісових екосистем РЛП «Ялівщина» ядром фауни нематод є види з коефіцієнтом трапляння менше 50%, які в листяному лісі складають 76,4%, а в сосновому лісі – 64,7%.